

Sygnatura akt II AKa 40/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2022 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący sędzia SA Andrzej Kot (spr.)

Sędziowie: SA Bogusław Tocicki

SA Piotr Kaczmarek

Protokolant: Wiktoria Dąbrowicz

przy udziale prokuratora Prokuratury (...) Zbigniewa Jaworskiego

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2022 r.

sprawy wnioskodawcy C. B.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 8 grudnia 2021 r. sygn. akt III Ko 369/21

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądza od Skarbu Państwa na rzecz C. B. 5.000 (pięć tysięcy) zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wynikłą z wydania i wykonania orzeczeń:

- 1) byłego Kolegium do Spraw Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. z dnia 2.09.1987 r., sygn. akt RSW 987/87;**
- 2) byłego Kolegium do Spraw Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. z dnia 25.11.1987 r., sygn. akt RSW 100/87;**
- 3) byłego Kolegium do Spraw Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. z dnia 30.04.1988 r., sygn. akt RSW 46/88;**

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy C. B. 240 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych na pełnomocnika w postępowaniu odwoławczym;

IV. wydatkami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

--	--	--

UZASADNIENIE

C. B. dnia 13 lipca 2021 r. złożył do Sądu Okręgowego we Wrocławiu wniosek o zadośćuczynienie i odszkodowanie z tytułu wydania i wykonania orzeczeń Kolegium ds. Wykroczeń w sprawach o sygn., akt: 987/88, (...) 100/87, (...) 46/88 oraz postanowienia Sądu Rejonowego dla Dzielnicy W. we W. z dnia 7.08.1984 r., sygn. akt: II K 555/84.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. akt: III Ko 369/21 orzekł:

I. na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy C. B. **odszkodowanie** w kwocie **56 559,62 złotych** wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

II. oddalił dalej idące żądanie wnioskodawcy;

III. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy C. B. kwotę 336 złotych tytułem zwrotu kosztów sądowych.

Apelację od tego wyroku wniosła pełnomocnik wnioskodawcy, zarzucając:

1) zgodnie z art. 427 § 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 1a) k.p.k., obrazę przepisów prawa materialnego, tj.:

a) naruszenie prawa materialnego, art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. z 2018 r., poz. 2099) – zwana dalej: „ustawa lutowa” poprzez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, iż brak jest warunków, o których mowa w ww. przepisie odnośnie żądania wniosku o zadośćuczynienie w niniejszej sprawie z tytułu wydania i wykonania wobec wnioskodawcy:

- orzeczenia byłego Kolegium do Spraw Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. z dnia 2.09.1987 r., sygn. akt: 987/88, w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego;

- orzeczenia byłego Kolegium do spraw Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. z dnia 25.11.1987 r., sygn.. akt: RSW 100/87, w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego;

- orzeczenia byłego Kolegium do Spraw Wkroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. z dnia 30.04.1988 r., sygn.. akt: RSW 46/88, w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego;

- oraz w konsekwencji błędne oddalenie żądania wnioskodawcy w całości w tym zakresie, pomimo, iż spełnione zostały przesłanki do uwzględnienia tego wniosku, a istotne okoliczności niniejszej sprawy (które miały wpływ na wymiar krzywd C. B., a zwłaszcza poczucie rażącej niesprawiedliwości z powodu skazania go w związku z działalnością niepodległościową), przemawiają za zasądzeniem na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienia we wskazanej we wniosku wysokości;

b) obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 1 ustawy lutowej w zw. z art. 445 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 448 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i nieuwzględnienie okoliczności, które miały wpływ na wyjątkowy wymiar krzywdy C. B., a w konsekwencji na brak zasadzenia stosownego zadośćuczynienia;

c) obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 1 ustawy lutowej poprzez niezasadne uznanie, że nie znajduje o zastosowania w niniejszej sprawie i niezastosowanie w ustalonym przez Sąd stanie faktycznym.

Podnosząc powyższe zarzuty, apelująca wniosła o:

- zmianę wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 8 grudnia 2021 r. w sprawie o sygn.. akt: III Ko 369/21, poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kwoty 300.000 złotych, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (z tytułu wydania i wykonania: orzeczenia byłego Kolegium do Spraw Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. z dnia 2.09.1987 r., sygn.. akt: 987/88, w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty; orzeczenia byłego Kolegium do Spraw Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. z dnia 25.11.1987 r., sygn.. akt: RSW 100/87, w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty; byłego Kolegium do Spraw Wkroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. z dnia 30.04.1988 r., sygn.. akt; RSW 46/88, w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, zgodnie z przedmiotowym wnioskiem o zadośćuczynienie;

ewentualnie:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od Skarbu Państwa na rzecz C. B. 5.000 (pięć tysięcy) zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdą wynikłą z wydania i wykonania orzeczeń:

- 1) byłego Kolegium do Spraw Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. z dnia 2.09.1987 r., sygn. akt RSW 987/87;
- 2) byłego Kolegium do Spraw Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. z dnia 25.11.1987 r., sygn. akt RSW 100/87;
- 3) byłego Kolegium do Spraw Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy W. z dnia 30.04.1988 r., sygn. akt RSW 46/88;

Orzeczenie to zostało oparte o przepis art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, zgodnie z którym osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia, albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę **wynikłe z wydania lub wykonania orzeczenia** albo decyzji.

Miał częściowo rację pełnomocnik zarzucając wadliwość ustalenia Sądu I instancji, że wnioskodawca na skutek wydania w/w orzeczeń nie poniósł krzywdy, a to z tego tylko powodu, iż „wymierzone kary były karami nieizolacyjnymi, ukaranie nie powodowało też żadnej stygmatyzacji wnioskodawcy, bowiem jego działalność opozycyjna była wówczas znana”. Zadośćuczynienie, wobec niewymierności szkody niemajątkowej, ma zrównoważyć negatywne przeżycia i jest swoistego rodzaju sankcją za naruszenie dóbr osobistych, wynikłe z wydania lub wykonania orzeczenia, dlatego jego zakres jest wyznaczony regulacjami prawa cywilnego, określającymi katalog dóbr osobistych, szerszy, niżli badał to Sąd I instancji. Chodzi tutaj nie tylko o takie kwestie, jak naruszenie wolności człowieka, również przy uwzględnieniu jej aspektu wewnętrznego, tj. wolności od obawy i strachu, od użycia przemocy czy zrealizowania groźby, ale wszelkie naruszenie możliwości swobodnego dysponowania wartościami osobistymi. Zadośćuczynieniu podlega naruszenie czci i godności człowieka, tj. jego dobrego imienia, reputacji, poczucia własnej wartości. W tym aspekcie należy uwzględnić wykonywany przez wnioskującego zawód czy funkcję, związaną z tym odpowiedzialność i społeczne zaufanie, pozycję społeczną, rozległość utrzymywanych kontaktów, sposób traktowania w prowadzonym postępowaniu, itp. W formie zadośćuczynienia należy też zrekompensować krzywdę związaną z

naruszeniem prywatności oraz z naruszeniem zdrowia w postaci cierpień psychicznych związanych z koniecznością poniesienia dolegliwości innej niż izolacja, w tym wypadku o charakterze ekonomicznym – grzywny. Ustalając wysokość zadośćuczynienia za doznaną krzywdę należy stosować kryteria zindywidualizowane, właściwe zarówno dla osoby represjonowanej, jak i przystające do okoliczności sprawy. Stwierdzić zatem należy, że o ile działalność niepodległościowa wnioskodawcy w szerszym środowisku była odbierana jako chwalebna, to przez potencjalnego pracodawcę (państwowego), urzędy i instytucje państwowe, poczytana mogła być inaczej. Trudno nie zgodzić się z wnioskodawcą, że konieczność uiszczenia orzeczonych grzywien, w trudnej sytuacji materialnej, w jakiej wnioskodawca się wówczas znajdował, wywoływała stres i obawy o to skąd określone środki pozyskać. W szerszym jednak zakresie, krzywd wnioskodawca dowodowo nie wykazał, a jeszcze raz podkreślić należy, że chodziło w tym przypadku o te wyniki ***z wydania lub wykonania orzeczenia.***

Zadośćuczynienie jako rekompensata za doznane cierpienia fizyczne i krzywdy moralne, zgodnie z ukształtowanym orzecznictwem, nie może mieć ani charakteru symbolicznego, ani nie może być nadmierna, bowiem jej wysokość nie może służyć bezpodstawnemu wzbogaceniu internowanego. Jednocześnie kwota zadośćuczynienia musi być utrzymana w rozsądnych granicach, gdyż musi odpowiadać również aktualnym warunkom życia i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Jest oczywiste, iż określanie wysokości zadośćuczynienia ma w takim ujęciu charakter ocenny. Niewątpliwie ustalenie, jaka kwota w danych realiach in concreto jest odpowiednia, należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Oceniając z tej perspektywy udowodniony rozmiar krzywdy wnioskodawcy, Sąd Apelacyjny za adekwatne zadośćuczynienie uznał 5000 zł.

<i>SSA Bogusław Tocicki</i>	<i>SSA Andrzej Kot</i>	<i>SSA Piotr Kaczmarek</i>
------------------------------------	-------------------------------	-----------------------------------